

Notitie “uitgangspunten bomen in relatie tot zonnepanelen” in de gemeente Borger-Odoorn

Aanleiding.

Ook in de gemeente Borger-Odoorn neemt het aantal zonnepanelen toe. Aan initiatieven tot plaatsing loopt parallel een toenemend aantal verzoeken om (gemeente)bomen te kappen om te voorkomen dat het rendement van zonnepanelen vermindert door schaduw van bomen.

Het gemeentebestuur hecht grote waarde aan beide belangen. Enerzijds worden particuliere initiatieven tot plaatsing van zonnepanelen toegejuicht, anderzijds moet ook gewaakt worden voor het belang van het instandhouden van het waardevolle bomenbestand in de gemeente.

Het is daarom zinvol uitgangspunten te formuleren, die de gemeente wil hanteren bij de plaatsing van zonnepanelen in relatie tot vooral het gemeentelijk bomenbestand. Dat geeft duidelijkheid, waarop initiatiefnemers tot plaatsing van zonnepanelen recht hebben.

Het nut van zonnepanelen

Steeds meer particulieren en bedrijven plaatsen zonnepanelen op woningen en andere gebouwen. Het gebruik van zonnepanelen wordt ook gestimuleerd door energiemaatschappijen en de (rijks-)overheden door middel van subsidieregelingen en/of leningen tegen gunstige condities. In de provincie Drenthe is bijvoorbeeld de campagne “Zon zoekt Drent” van start gegaan. Dit is een samenwerking tussen provincie Drenthe, Natuur en Milieufederatie Drenthe en gemeenten. Aanleiding vormde de beschikbaarheid van een zonnekaart voor Drenthe en mogelijkheden op dat moment tot een zogenaamde zonnelening tegen gunstige condities.

Het gemeentebestuur van Borger-Odoorn heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Enkele citaten uit het Bestuursakkoord 2014-2018: *“De gemeente streeft naar een duurzame ontwikkeling. Dit sluit aan bij het zijn van een “Cittaslow-gemeente”*

en

“De nota Duurzame ontwikkeling 2010-2014 wordt herijkt. Het gebruiken van duurzame energie, bijvoorbeeld zonnepanelen, door individuele inwoners juichen wij toe. Onderzocht wordt of de gemeentelijke voorlichting op het gebied van energiebesparing kan worden verbeterd.”

‘De gemeente kiest zelf ook zoveel mogelijk voor duurzame oplossingen, bijvoorbeeld bij eigen gebouwen.’
‘Op het gebied van duurzame economie worden steeds meer initiatieven genomen. Ook deze initiatieven worden zoveel mogelijk door de gemeente ondersteund’.

Inmiddels is een Plan van Aanpak gemaakt voor het opstellen van een Uitvoeringsagenda Duurzaamheid, met een heel concrete ambitie die past bij onze Cittaslow-status: Borger-Odoorn staat in 2018 in de top drie duurzame gemeenten van Drenthe.

Het gebruik van zonnepanelen heeft onmiskenbaar een gunstig effect op het milieu. Het gebruik van zonne-energie is schoon (er worden geen schadelijke stoffen uitgestoten), veilig en duurzaam. Groot voordeel van zonne-energie is ook dat men niet afhankelijk is van fossiele brandstoffen en daarmee de vervuiling die wordt veroorzaakt door de winning en transport van dergelijke stoffen beperkt. Daarnaast is zonne-energie

kleinschalig toepasbaar, ook door één huishouden. Het is daarom logisch dat gebruik gestimuleerd wordt.

Relatie met waardevolle bomen in de (gemeentelijke) groenstructuren

Door deze op zich toe te juichen ontwikkelingen worden bij de gemeente echter ook steeds vaker verzoeken ingediend om waardevolle bomen te verwijderen of ingrijpend te snoeien, om op die manier schaduwhinder (en daardoor een verminderde energieopbrengst) op zonnepanelen te voorkomen.

De gemeente Borger-Odoorn heeft als gezegd de ambitie zich te profileren als duurzame gemeente. Het opwekken van duurzame energie zoals het toepassen van zonnepanelen levert daar een belangrijke bijdrage aan. Toch vindt de gemeente ook, dat dit niet ten koste mag gaan van het waardevolle groen en bomenbestand, omdat ook dit in belangrijke mate bijdraagt aan duurzaamheidsdoelstellingen.

Het openbaar groen is waardevol voor de gemeente en dient bovendien een algemeen maatschappelijk belang. Bomen dragen bij aan verbetering van het leefklimaat en aan een prettige leefomgeving die Borger-Odoorn haar burgers wil bieden. Bomen dragen de groenstructuur van onze gemeente, zijn een waardevol natuurlijk element in de mooie landschappelijke omgeving en woonwijken en zijn mede bepalend voor het beeld en beleving bij bewoners en bezoekers van de gemeente. Door onder andere de vele bomen hebben wij in onze gemeente een goede luchtkwaliteit.

Bomen zorgen ook voor vermindering van het broeikaseffect en absorberen direct CO₂ en fijnstof uit de atmosfeer. Verder zijn bomen een belangrijke ecologische waarde in de gemeente c.q. de dorpen en het buitengebied en hebben een positieve invloed op de biodiversiteit en op de leefbaarheid.

Het verwijderen/kappen van bestaande waardevolle bomen om reden van het plaatsen van zonnepanelen, staat een duurzaam groenbeleid in de weg. Een potentiële plaatser van zonnepanelen zal bij de beschouwing van factoren of zijn pand geschikt genoeg is voor het aanbrengen van zonnepanelen, zich dan ook moeten vergewissen of omgevingsfactoren als de aanwezigheid van bomen in (de openbare) ruimte nog voor hem aanvaardbare rendementskansen oplevert. Hij zal bij de beslissing daarmee rekening moeten houden en niet automatisch (succesvol) kunnen claimen dat bestaande meer of minder schaduw gevende bomen moeten worden verwijderd of verminkend moeten worden gesnoeid.

Uitgangspunten gemeente Borger-Odoorn

In geval van verzoeken voor het verwijderen of snoeien van bomen vanwege de plaatsing van zonnepanelen raken beide beleidslijnen en belangen elkaar en kunnen dan als conflicterend worden ervaren. Met het vaststellen van dit expliciet aanvullend beleidskader hoopt de gemeente hier wat helderheid in te scheppen en naar de toekomst toe zoveel mogelijk te voorkomen dat er sprake is van dergelijke conflicterende belangen.

De gemeente Borger-Odoorn hanteert bij het toetsen van kapaanvragen het “Beoordelingsschema omgevingsvergunning activiteit kappen”, dat is een toetsingsinstrument met criteria, waarbij het bomenbelang en het verwijderingsbelang in een puntenvergelijking wordt gewogen. Bij het verwijderingsbelang worden daarom ook aspecten als hinder en sociale en economische belangen al gewaardeerd. Besloten is om

het belang van zonnepanelen daarin een duidelijke herkenbare plek te geven. De beoordelingscriteria zijn in die zin aangepast.

Specifiek ten aanzien van zonnepanelen was het gewenst de nodige duidelijkheid te geven. In verband daarmee hanteert de gemeente Borger-Odoorn als beleidsuitgangspunt, dat de aanwezigheid van zonnepanelen of de wens om tot plaatsing daarvan over te gaan, niet een op zichzelf staande geldige reden is voor het verwijderen van bestaande bomen.

Om beide kaders zijn plaats te geven en naast elkaar te kunnen toepassen is een onderscheid gemaakt in een drietal situaties, waarbij passend binnen het bestaande beleid uitgangspunten zijn geformuleerd. Op basis daarvan zal de gemeente Borger-Odoorn de volgende 3 uitgangspunten hanteren:

1. Nieuwbouwlocaties:

Op nieuwbouwlocaties waar bomen zullen worden aangeplant, wordt waar mogelijk (al) rekening gehouden met de komst of aanwezigheid van zonnepanelen op woningen en overige panden. Bijvoorbeeld in het programma van eisen voor in-/externe projectontwikkelaars. Het project Fibula en een paar andere woningbouwprojecten in de woonwijk Daalkampen in Borger zijn daarbij al als representatieve voorbeelden te noemen. Meer nog dan nu zal waar mogelijk bij verkaveling al rekening gehouden kunnen worden met de nokrichting van bebouwing zodat optimaal gebruik gemaakt kan worden gemaakt van zonne-energie. De stedenbouwkundige kwaliteiten van de omgeving zullen leidend blijven. Dus een goede verhouding tussen openbare ruimte en bebouwing.

Voor de projectie van (toekomstige) bomen zal in ieder geval nadrukkelijk de keus voor locatie en of omvang erop moeten zijn gericht de opbrengst van zonnepanelen zo min mogelijk te benadelen, maar juist waar mogelijk optimaal te faciliteren. Bovendien zal er technisch gezien steeds meer mogelijk zijn om plaatsing van zonnepanelen te optimaliseren ten opzichte van de zon.

In geval van nieuwbouwlocaties geldt dus in beginsel: plaatsing van bomen wijkt voor de plaatsing van zonnepanelen.

2. Bestaande situaties:

Op alle overige locaties waarbij sprake is van een reeds ingerichte openbare ruimte inclusief een bestaand bomenbestand zal de boom vóór gaan. Met andere woorden: bij de plaatsing van zonnepanelen zal de initiatiefnemer rekening moeten houden met de aanwezigheid van de bestaande bomen (en dat deze nog kunnen groeien). Als blijkt dat door de aanwezigheid van de bomen het te behalen rendement vermindert of niet voldoende is, zal de initiatiefnemer de afweging moeten maken of het plaatsen (op zijn eigen woningdak) nog als zinvol kan worden betiteld. Dat zal door, of namens hem of haar zelf moeten worden onderzocht. Juridisch heeft een initiatiefnemer veel belang bij een maximaal rendement, maar geen recht daarop in geval van bomen met een hoge beleidsstatus in de directe nabijheid van zijn pand.

In geval van bestaande locaties geldt dus in beginsel: plaatsing van zonnepanelen wijkt voor bestaande waardevolle bomen. De weging van het verwijderingsbelang en het handavingsbelang aan de hand van de Beoordelingscriteria zal moeten uitmaken of de boom of bomen kan/kunnen worden verwijderd of moet/moeten

worden gehandhaafd. Daar waar het kán zal echter wel maatwerk worden geleverd zonder dat dit ten koste gaat van de bestaande bomenstructuur.

Noot.

Initiatiefnemers zullen in voorkomende gevallen, waarbij bestaande bomen niet mogen worden gekapt, wél in overweging gegeven worden en geadviseerd de mogelijkheden te onderzoeken om bijvoorbeeld in samenwerking met anderen zonnepanelen op een andere, geschiktere plek te realiseren. Dat kan gaan van gezamenlijke initiatieven met burens, tot bijvoorbeeld het oprichten van een “zonnepanelen coöperatie”. Het beleid van de gemeente ten aanzien van zonnepanelen zal nader aandacht krijgen in de genoemde “Uitvoeringsagenda Duurzaamheid”. Dat zal de komende tijd vorm gegeven gaan worden, zodat de ambitie kan worden gebaald om in 2018 tot de top drie te behoren van meest duurzame gemeenten in Drenthe.

3. Herinrichting openbare ruimte

Als er sprake is van een herinrichting van de openbare ruimte en de bestaande bomen kunnen *niet* worden gehandhaafd op dezelfde locaties, geldt het uitgangspunt als hiervoor genoemd onder 1. Nieuwbouwlocaties. Daar waar echter bij herinrichting uiteindelijk het aanwezige bomenbestand gewoon wordt gehandhaafd is er sprake van een bestaande situatie als hiervoor onder 2.

Indien bij een herinrichting *een deel* van de bestaande boomstructuur wordt verwijderd wordt die afweging zoveel mogelijk gemaakt op basis van de beleidsstatus van de betreffende bomen (hoog/midden/laag) en zal de aanwezigheid of komst van zonnepanelen daarin niet leidend zijn.

Samenvatting

Het gemeentebestuur wil een aanvaardbare balans vinden tussen twee belangen die beide van grote waarde worden geacht. Zowel (het stimuleren van) plaatsing van zonnepanelen als het behoud van een waardevol bomensbestand dragen bij aan duurzaamheidsdoelstellingen. De aanwezigheid van zonnepanelen of de wens om tot plaatsing daarvan over te gaan, vormt evenwel op zich niet een zelfstandige geldige reden voor het verwijderen en onnodig ingrijpend snoeien van bestaande vitale bomen. Binnen de gemeente Borger-Odoorn gaat in bestaande situaties de bestaande boom in beginsel vóór, tenzij er op basis van de afwegingscriteria voldoende aanvullende redenen zijn tot verwijdering. Ook zal daar waar het kán maatwerk worden geleverd. Op nieuwbouwlocaties waar bomen worden aangeplant en bij herinrichting van gebieden wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van zonnepanelen en/of de komende/potentiële plaatsing daarvan. Als het vanuit herinrichtingsplannen niet nodig is om bestaande bomen te kappen of te snoeien, gelden dezelfde regels als voor bestaande situaties. Wel wordt elk verzoek afzonderlijk uiteraard getoetst aan het “Beoordelingsschema omgevingsvergunning activiteit kappen”. M.a.w. het verwijderingsbelang en handhavingsbelang wordt aan de hand van alle criteria gewogen.

Exloo, 6 mei 2015.

Aldus vastgesteld door burgemeester en wethouders
van Borger-Odoorn,

de secretaris,
Mr. P. Post

de burgemeester,
P. Adema